

Tannhelse er et forbrukerspørsmål

Forbrukerrådet har høsten 2010 og vinteren 2011 foretatt en kvalitetstest av tannleger heter det i en rapport fra Forbrukerrådet. Videre står å lese: Forbrukerrådet søkte etter egnede pasienter blant profesjonelle testere. Etter en intervju-runde ble åtte personer plukket ut til en forundersøkelse hos professor Morten Rykke og hans team på Det odontologiske fakultet ved Universitetet i Oslo.

Forbrukerrådet har altså sendt ut «agenter» for å sjekke kvaliteten hos tannlegene. Når vi så ser at Forbrukerrådet står i tett kontakt med NRKs Forbrukerinspektørene, står vi som tannleger overfor nye utfordringer. Tannlegene som har vært ute for agentene, har først fått anledning til å svare for seg *etter* at fagteamet ved Oslofakultetet har felt sin dom.

I testrapporten blir de profesjonelle testerne tillagt hele verdien som sannhetsvitner, godt bistått av ekspertteamet. De testede tannlegene blir derimot ikke hørt. Men stort sett ligger forslagene fra tannlegene innenfor det som anses som faglig forsvarlig. Og som professoren også påpeker i rapporten: Det er som regel mer snakk om *når* behandling bør skje og ikke om *hvorvidt*.

Variasjoner i diagnostikk og forslag til behandling er for øvrig godt kjent. Professor Dorthe Holst beskriver i Tidende nr. 14, 2004 dagens tannleges-pasient mer som en konsument, og påpeker at et behandlingsforslag derfor utvikler seg som en dialog hvor behandleren inkluderer alle de inntrykk han eller hun umiddelbart får av pasienten, både med hensyn til ønsker, ko-operasjon og økonomi. Mens det før var snakk om førstehjelp, akuttbehandling og behandling av sykdom, er

det nå mer snakk om reparasjon, rehabilitering av reparasjoner og forebygging, påpeker professor Holst.

Endelig har vi nå fått Helsedirektoratets nye veileder om god klinisk praksis. Da er det viktig at vi alle tar den i bruk som faglig rettesnor. Selv om noen har fnyst foraktelig av den, tror jeg likevel at svært mange av oss er godt fornøyd med å ha fått veilederen til hjelp og støtte. Det er med den i ryggen vi skal møte forbrukerinteressene. Og selv om mange synes det er en selvfølge: La oss ta i et krafttak for å kommunisere enda bedre med pasientene våre. For selv om vi er en helsetjeneste, med tilsyn og oppfølging fra helsemyndighetene, har tannhelse også blitt et forbrukerspørsmål. Mange etterspør kosmetisk tannbehandling, mange vil ha vekk amalgamfyllingene og mange vil ha hvitere tenner. Og pasientene har fått lovhemlede rettigheter til å bestemme over sin tannhelse. Vi kan like det eller ikke, men sånn er det.

Det hevdes at Forbrukerrådets test avslører svakheter ved tannlegenes evne til å diagnostisere. Er det slik, må vi bli bedre. Det må vi alltid prøve å bli, uansett. Og da påhviler det et stort ansvar på de odontologiske lærestedene. NTF har også et ansvar her, og det gir utfordringer blant annet til vårt etterutdanningssystem. Obligatorisk etterutdanning for medlemmene blir ikke mindre aktuelt av dette.

Jeg har intet imot at noen kikker oss tannleger i kortene. Mange av oss har sikkert litt å gå på når det gjelder både diagnose, behandlingsplanlegging med alternativer og ikke minst gjennomføring av selve behandlingen. Vi trenger ikke være dårlige for å bli bedre! Behandlingskvaliteten har ikke blitt sjekket nå, men det kommer sik-

kert. Da håper jeg det kan gjøres med mindre urent trav.

Forbrukerrådet felte tidlig en ensidig dom over tannlegene som manglende både kompetanse og etikk. I hele 85 prosent av tilfellene ble det gitt feilaktige behandlingsforslag. Blant disse var det eksempler på overbehandling, underbehandling og feilaktige forslag. Uten motforestillinger konkluderer man her meget sterkt. NRK og andre medier fulgte opp uten å stille kritiske spørsmål til andre enn tannlegene. Sett mot det ovenstående er dette dristig, for ikke å si høyst kritikkverdig, for som Holst sier i 2004: Tannlegene kan ikke forventes å lage forslag uten brukernes medvirkning, og det å forvente sammenfallende syn på behandlingsforslag er å lure både seg selv og forbrukeren, spesielt når en står overfor kompliserte tilfeller som det til dels var i denne testingen.

Ekstra interessant er det da å se at professoren fra Oslofakultetet dagen etter, i Aftenposten, avgir følgende utsagn: «Utfallet av undersøkelsen er ikke uventet, vi vet fra tidligere undersøkelser at det ville bli slik. De fleste av behandlingsforslagene fra tannlegene i undersøkelsen er likevel akseptable. Dette kom ikke tydelig nok fram i går kveld.» Det vil nok glede dem som urettmessig ble uthengt av NRK kvelden før ...

Som forening har vi to hensyn å ta. Vi må stille opp for medlemmene, det er det de betaler for. Og vi må bidra til sikkerhet for pasientene. Dette kommer vi fortsatt til å gi høy oppmerksomhet i tiden fremover.

Dorthe Holst